

Systemy Operacyjne

Część II

Zarządzanie/Administracja Systemem

Wykład 4: “Przestrzeń dyskowa”

autor: mgr inż. Andrzej Woźniak

Hierarchia Systemu Dyskowego

- Warstwa fizyczna - Dyski fizyczne (HDD Hard Disks)
- Warstwa logiczna - Wolumeny logiczne (LV Logical Volumes)
- Partycje (Partitions)
- Systemy plików (File Systems)

HDD - Dysk Twardy

- HDD – Hard Disk Drive,
- urządzenie do nieulotnego składowania danych,
- trwale zamontowany element fizyczny,

Interfejsy dysków

- IDE/ATA - Integrated Drive Electronics/Advanced Technology Attachment
- SATA – Serial ATA
- SCSI - Small Computer System Interface
- SAS – Serial Attached SCSI
- FC - Fibre Channel

Partycja dyskowa

Partition

- Część dysku twardego, która jest rozpoznawana przez system operacyjny i może być sformatowana,
- Do partycjonowania używa się programów:
  - fdisk
  - disk manager
- Standardowa tablica partycji dysku ma 4 pozycje

Główny Sektor Rozruchowy Master Boot Record (MBR)

- Sektor nr 0 na każdym dysku

Layout of a standard master boot record

Address	Description
0x0000	Code Area
0x018A	Four 9 byte primary partition table entries (optional IBM extensions to the MBR Partition Table scheme)
0x01B8	4 byte disk signature (optional)
0x01BE	Four 16 byte primary partition table entries (standard MBR Partition Table scheme)
0x01FE	2 byte MBR signature (0xAA55)

Zawiera 4 pozycyjną tablicę partycji

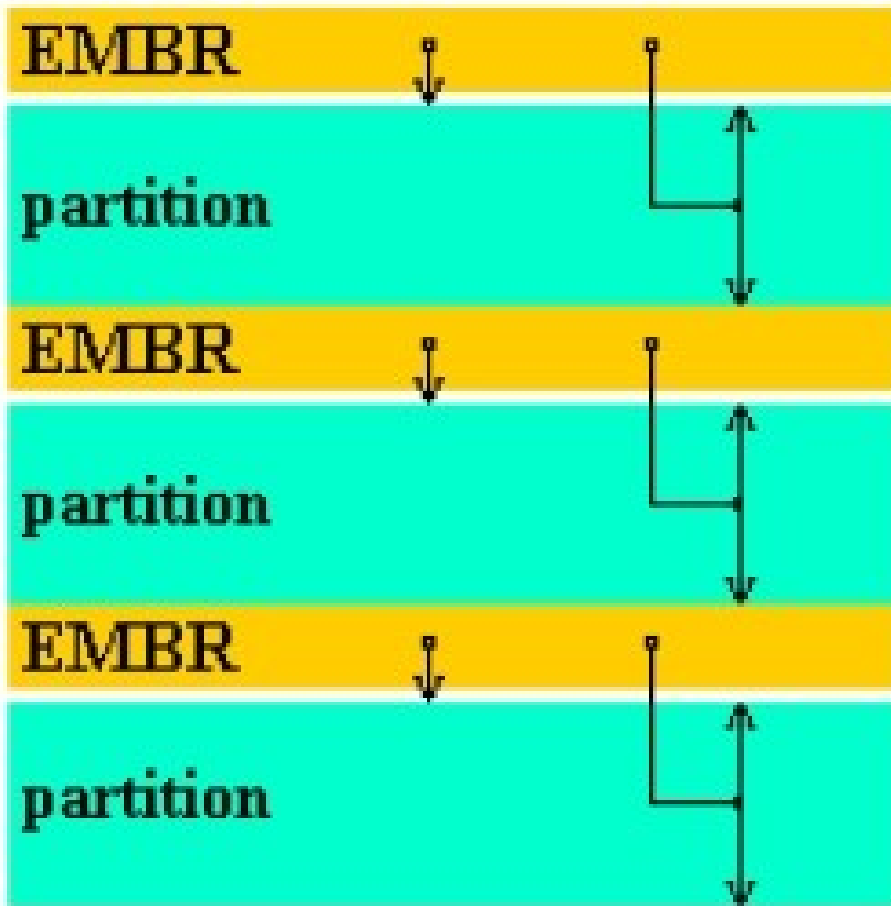
Zawiera program do odszukania partycji aktywnej,

Partycja podstawowa

Primary Partition

- Partycja zdefiniowana w tablicy partycji w MBR

Partycja rozszerzona Extended Partition

- Umożliwia zdefiniowanie na dysku więcej niż 4 partycje.
- Na dysku może być tylko jedna partycja rozszerzona.
- Łańcuch partycji.
- Partycje zdefiniowane w partycji rozszerzonej nazywane są **dyskami logicznymi**.

Boot Sector

- Pierwszy sektor partycji.
- Zawiera informacje o partycji.
- Zawiera kod ładujący system operacyjny (bootstrap)

Partycja aktywna

Active Partition

- Partycja w zdefiniowana w MBR i oznaczona jako zawierająca system operacyjny, który ma być załadowany po włączeniu komputera.
- Kod zawarty w MBR odszukuje w tablicy partycji partycję aktywną, ładuje do pamięci jej **Boot Sector** i przekazuje sterowanie zawartemu w nim kodowi.

Partycja systemowa

System Partition

- Partycja zawierająca pliki (biblioteki) sprzętowe potrzebne do uruchomienia systemu operacyjnego (np. ntldr, boot.ini, ntdetect.com).

Partycja rozruchowa

Boot Partition

- Partycja zawierająca pliki systemu operacyjnego (np. \Windows)

Dysk podstawowy

Basic Disk

- W Windows 2000 i nowszych oznacza dysk podzielony zgodnie ze schematem MBR.

Dysk dynamiczny

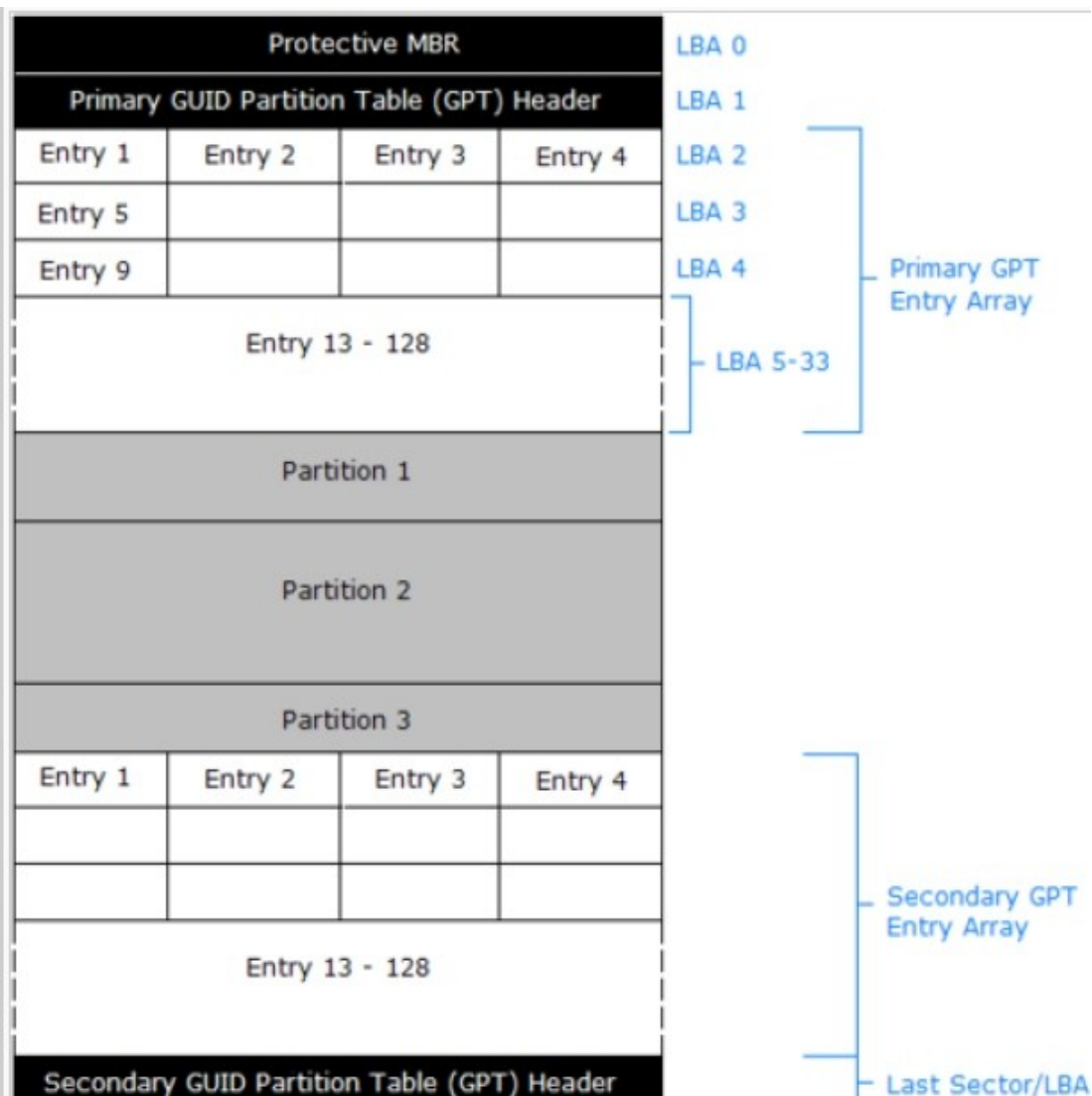
Dynamic Disk

- W Windows 2000 i nowszych oznacza dysk przeznaczony do stosowania bardziej zaawansowanej konfiguracji.
- Partycje na dyskach dynamicznych nazywane są woluminami.

Logical Volume Managment

- PV – Physical Volume
- PVG – Physical Volume Group
- PE – Physical Extent
- VG – Volume Group
- LV – Logical Volume

GUID Partition Table

- Część EFI (Extensible Firmware Interface)
- Nie zawiera kodu
- Zawiera tylko dane o partycjach
- Używa adresowania LBA
- Typ partycji i partycja są identyfikowane na podstawie GUID

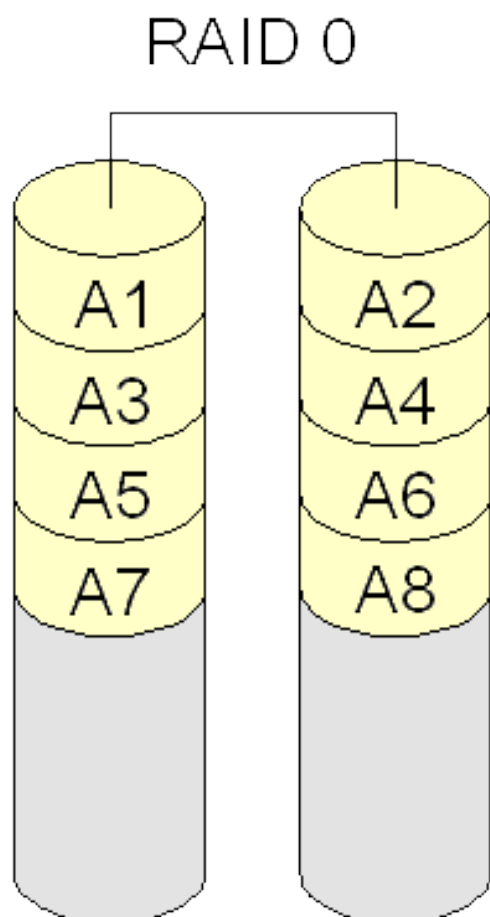

RAID

Redundant Array of Inexpensive Disks

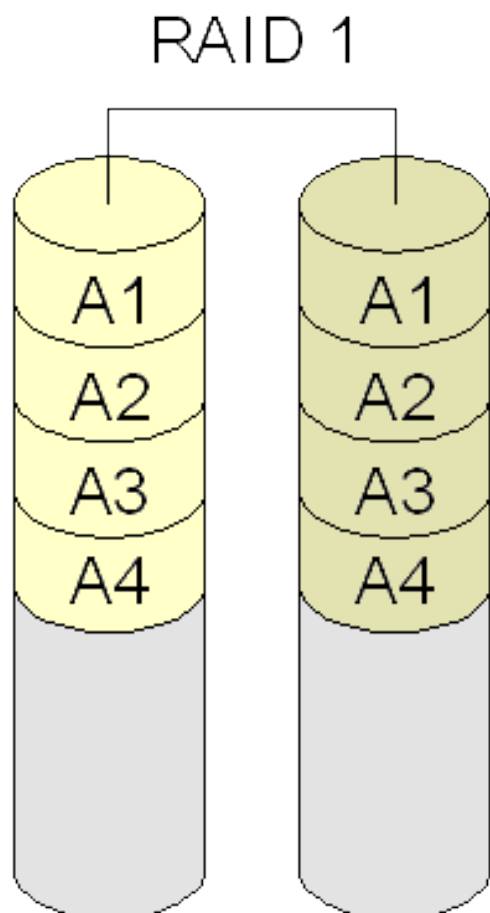
- Sposób przechowywania danych na wielu dyskach w celu zwiększenia:
  - niezawodności
  - przepustowości
  - pojemności

RAID 0 – Striped volume

- Dane rozbite na kilka dysków w celu zwiększenia przepustowości lub uzyskania pojemności
- brak nadmiarowości
- brak parzystości

RAID 1 - mirror

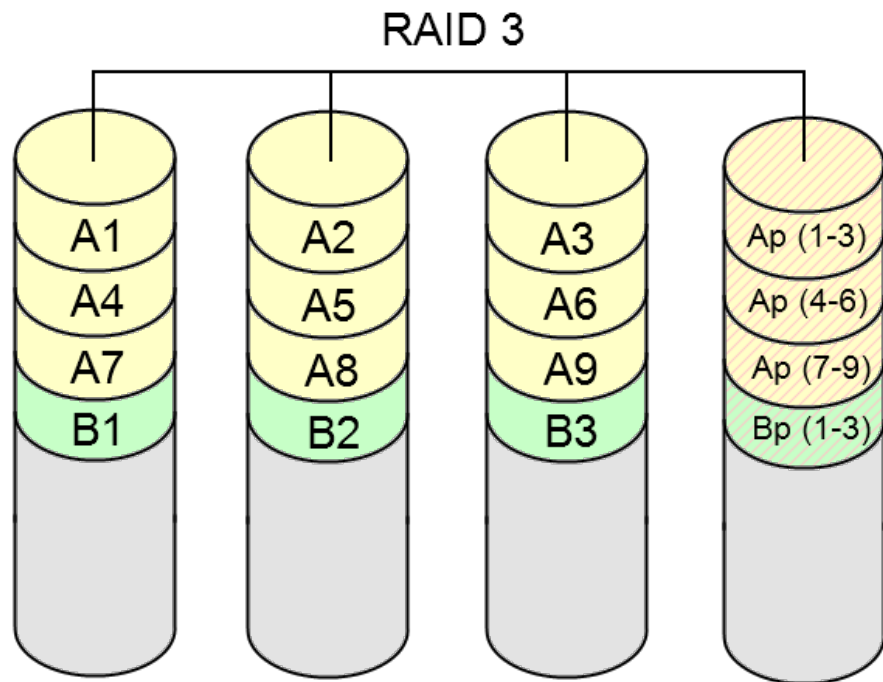

- zapis danych na dwóch różnych dyskach
- 50% pojemności użytych dysków
- jeżeli będą zdublowane także kontrolery to duplexing

RAID 2

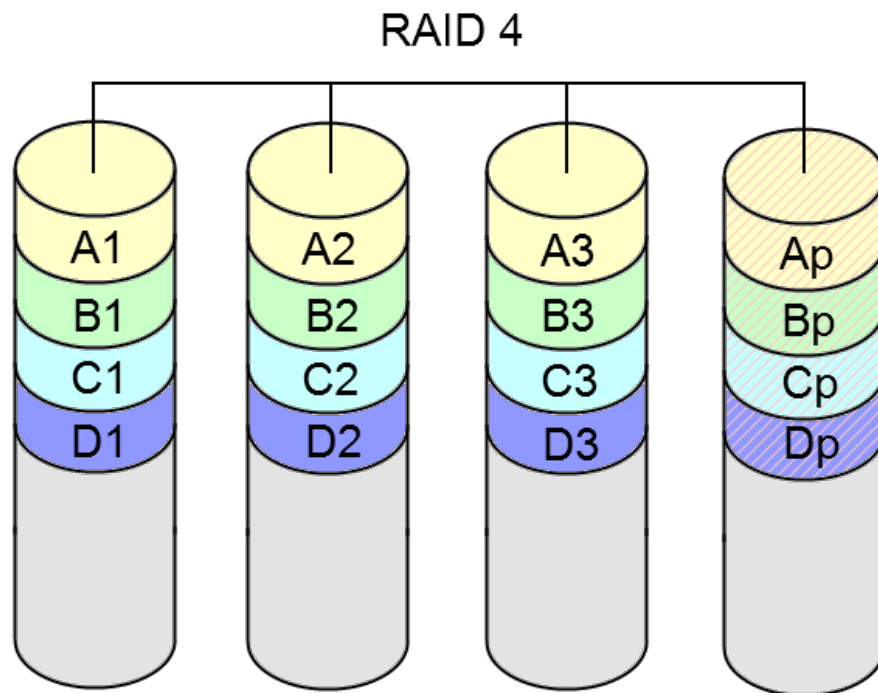
- nieużywana
- dane są rozdzielane na poszczególne dyski na poziomie bitów
- do uzyskania korekcji błędów używa się kodu Hamminga

RAID 3

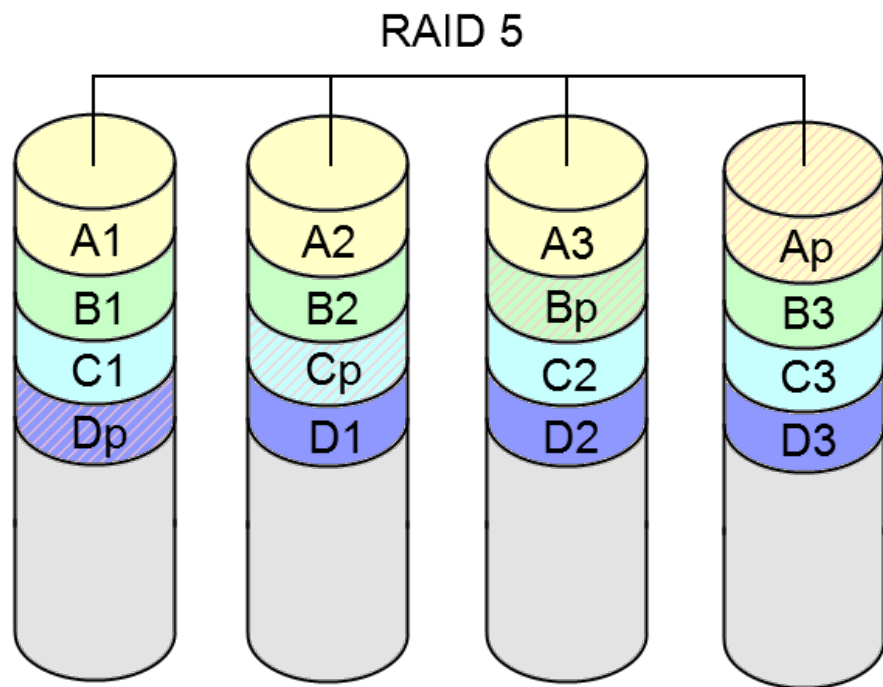
- podział danych na dyski na poziomie bajtów
- dedykowany dysk na bajty parzystości
- odczyt bloku wymaga odczytu wszystkich dysków

RAID 4

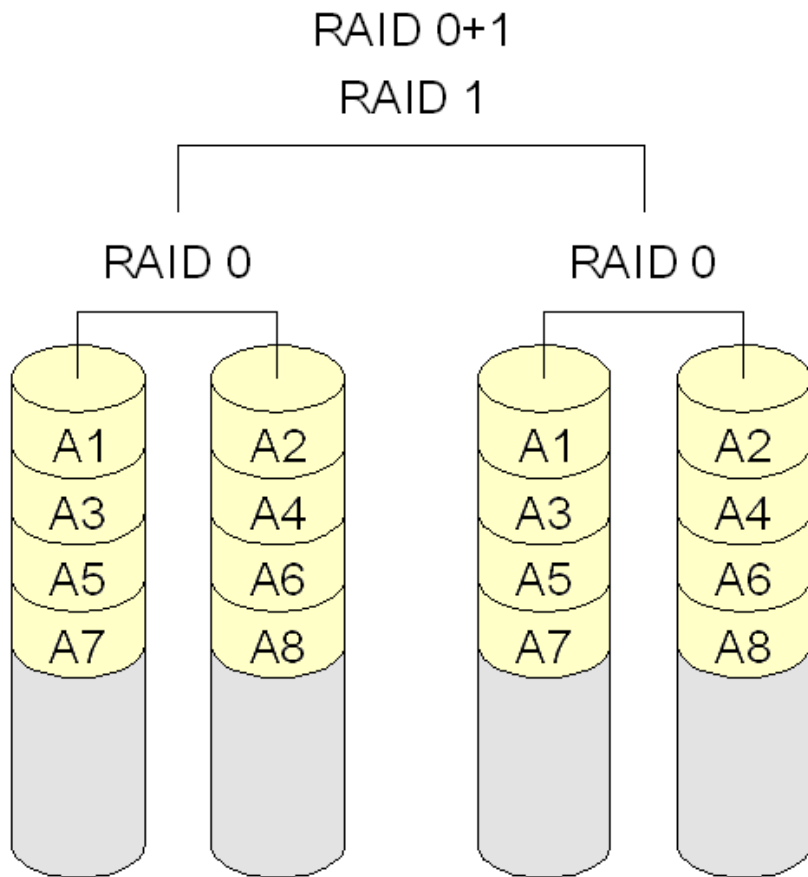
- podział danych na dyski na poziomie bloków
- dedykowany dysk na bloki parzystości
- możliwe wykonanie kilku operacji odczytu równocześnie

RAID 5

- podział danych na dyski na poziomie bloków
- bloki parzystości rozrzucone na wszystkie dyski
- minimum 3 dyski w macierzy

RAID 0+1

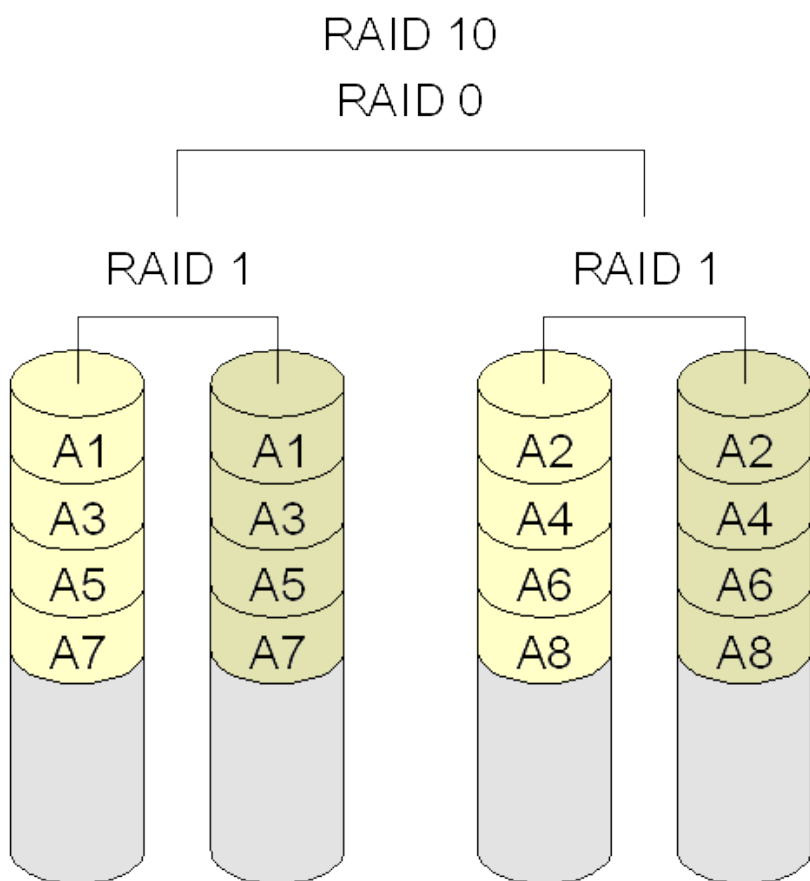

- macierz RAID 1
macierzy RAID 0
-

RAID 1+0

- połączenie (RAID 0) dwóch mirrorów (RAID 1)

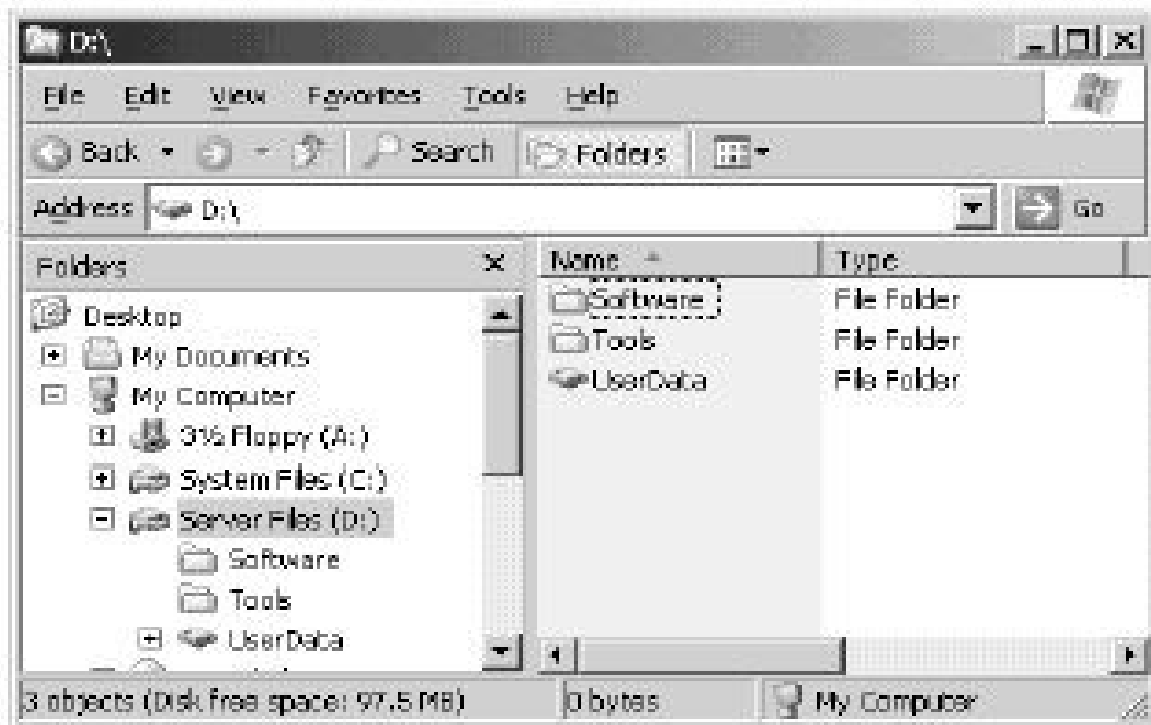

Montowanie dysków

- Unix:
  - Wszystkie dyski są montowane,
  - mount może użyć tylko admin,
  - /etc/fstab - lista możliwych dysków do zamontowania,

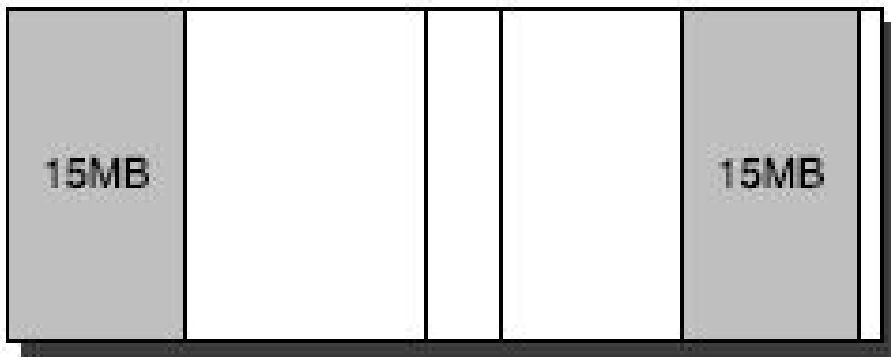
Montowanie dysków c.d.

- Windows:
  - Od wersji 2000 montowanie dysków w pustym katalogu

Prosty Zbiór Woluminów

Simple Volume Set

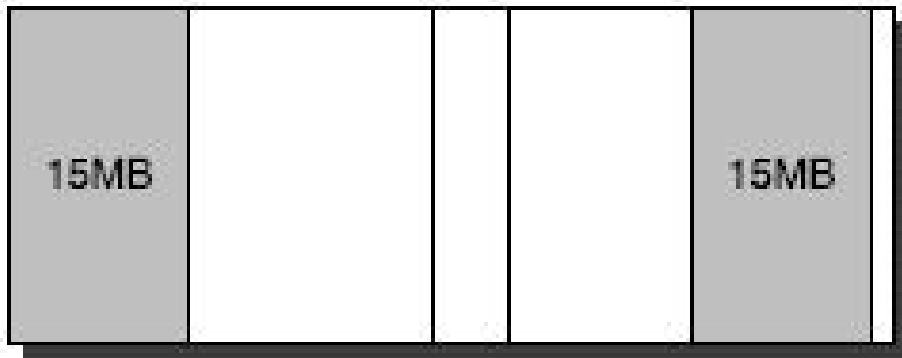

- Windows
- Wolumin na dysku dynamicznym
- Wolumin umieszczony na jednym dysku dynamicznym
- Może być złożony z kilku kawałków

Rozłożony Zbiór Woluminów

Spanned Volume Set

- Windows
- Wolumin na dysku dynamicznym
- Wolumin umieszczony na kilku dyskach dynamicznych

Rozszerzanie woluminu

- Nie można rozszerzać woluminów na dysku skonwertowanym z dysku podstawowego
- Tylko woluminy NTFS
- Tylko przez dodanie woluminu

System plik

AFS	FFS	NTFS
BFS	HFS	NSS
DTFS	HPFS	PFS
EAFS	HTFS	ReiserFS
EFS	ISO 9660	SFS
Ext	JFS	UDF
Ext2	LFS	UFS
Ext3	MFS	UFS2
Ext4	Minix	VsFS
FAT	NILFS	ZFS

FAT

	FAT12	FAT16	FAT32
Developer	Microsoft		
Full Name	File Allocation Table		
	(12-bit version)	(16-bit version)	(32-bit version)
Introduced	1977 (Microsoft Disk BASIC)	July 1988 (MS-DOS 4.0)	August 1996 (Windows 95 OSR2)
Partition identifier	0x01 (MBR)	0x04, 0x06, 0x0E (MBR)	0x0B, 0x0C (MBR) EBD0A0A2-B9E5-4433-87C0-68B6B72699C7 (GPT)
Structures			
Directory contents	Table		
File allocation	Linked List		
Bad blocks	Cluster tagging		
Limits			
Max file size	32 MiB	2 GiB	4 GiB
Max number of files	4,077	65,517	268,435,437
Max filename size	8.3, or 255 characters when using LFNs		
Max volume size	32 MiB	2 GiB 4 GiB with some implementations	8 TiB

FAT c.d.

Boot sector	More reserved sectors (optional)	File Allocation Table #1	File Allocation Table #2	Root Directory (FAT12/16 only)	Data Region (for files and directories) ... (To end of partition or disk)
-------------	----------------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------------	---

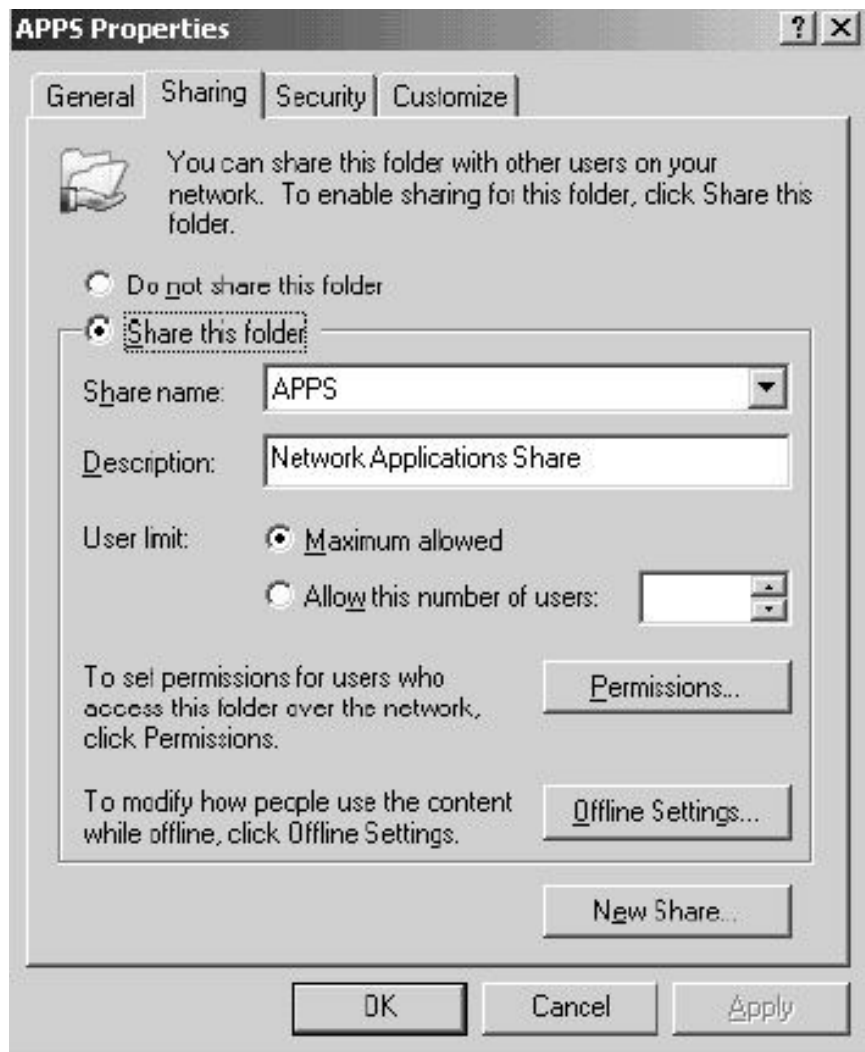
NTFS

NTFS	
Developer	Microsoft
Full name	New Technology File System
Introduced	July 1993 (Windows NT 3.1)
Partition identifier	0x07 (MBR) EBD0A0A2-B9E5-4433-87C0-68B6B72699C7 (GPT)
Structures	
Directory contents	B+ tree
File allocation	Bitmap/Extents
Bad blocks	Bitmap/Extents
Limits	
Max file size	16 TiB with current implementation (16 EiB architecturally)
Max number of files	4,294,967,295 ($2^{32}-1$)
Max filename size	255 characters
Max volume size	256 TiB with current implementation (16 EiB architecturally)
Allowed characters in filenames	any character except '\0' (NULL) and '?' ^[1] Windows also excludes the use of \ : * ? " < > and pipe

NTFS cechy

- Alternate Data Stream (ADS)
- Quotas
- Sparse files
- Reparse points
- Volume mount points
- Directory junctions
- Hard links
- Hierarchical Storage Management (HSM)
- Native Structured Storage (NSS)
- Volume Shadow Copy (VSC)
- File Compression
- Single Instance Storage (SIS)
- Encrypting File System (EFS)
- Symbolic link

Windows - Udział

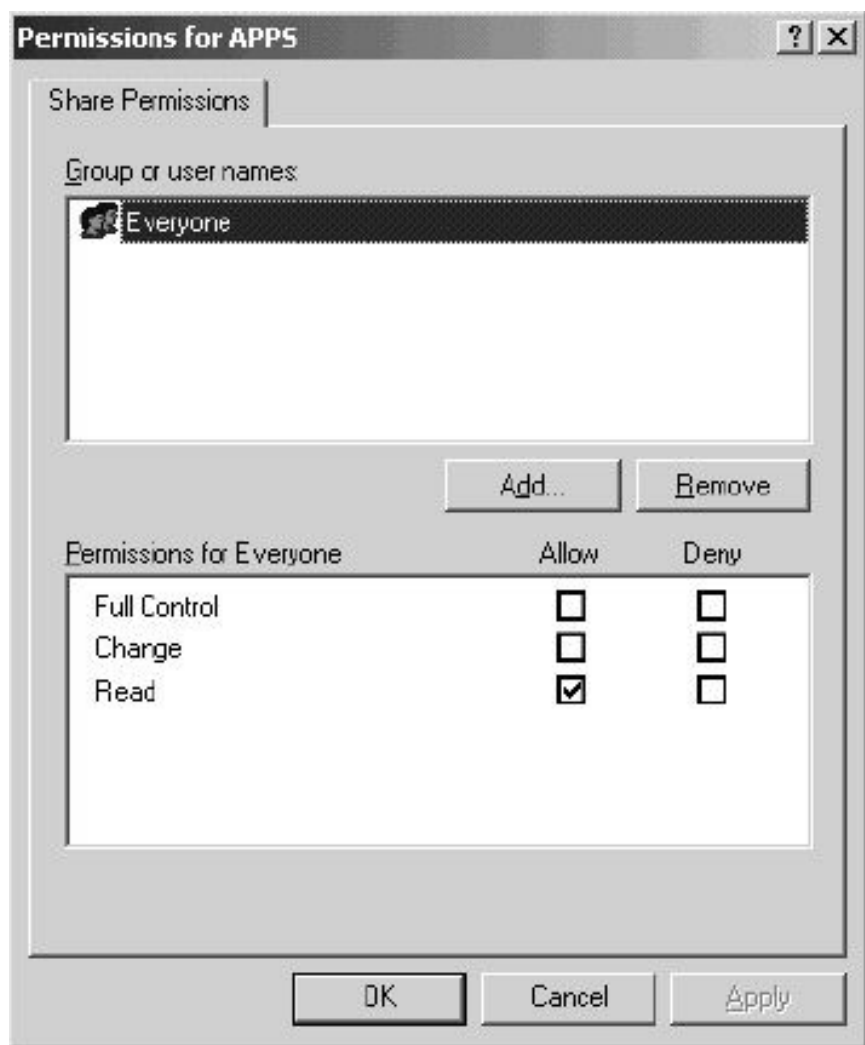

- Eksplorator Windows
- Zdalnie za pomocą konsoli zarządzania (CMC)
- Publikowane w AD

Windows Uprawnienia

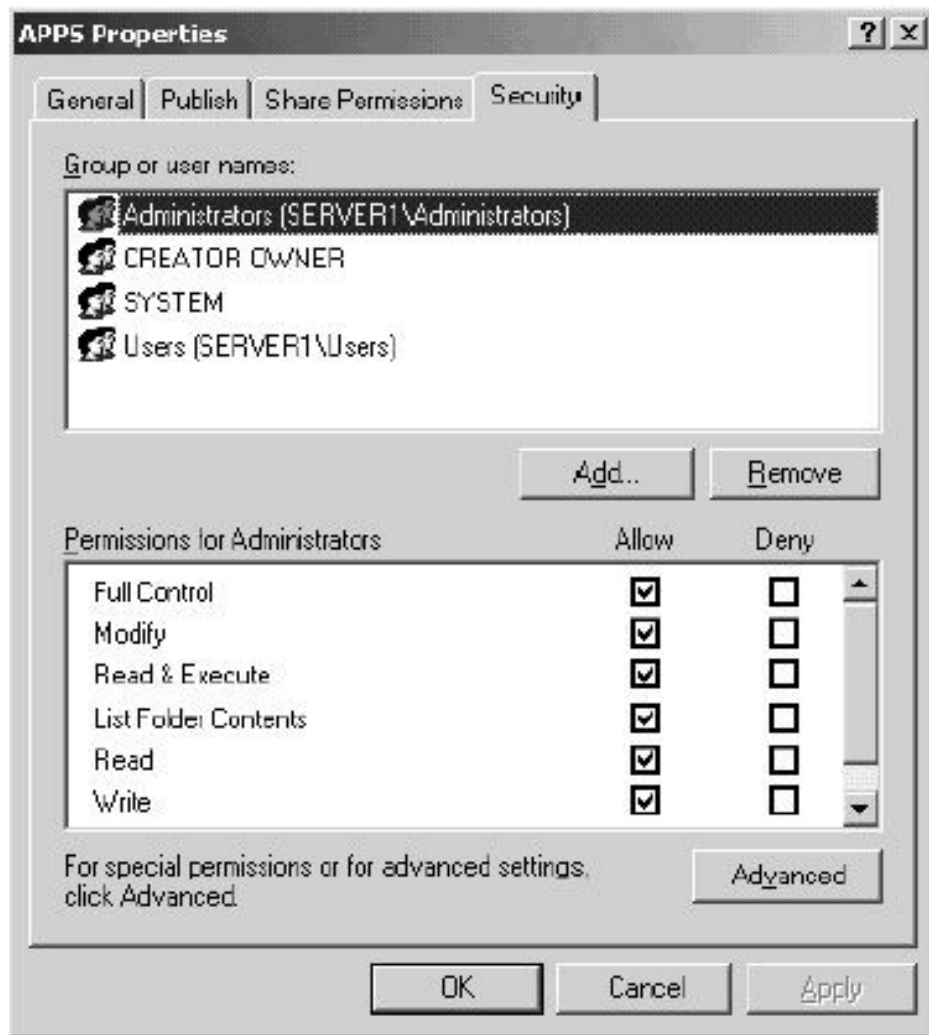
- Do udziałów (share permissions)
- Do plików i katalogów (file and directory permissions)

Udział - uprawnienia

- Full control – pełne uprawnienia
- Change – zmiana
- Read - Odczyt

Uprawnienia NTFS - katalog

- Full Control – Pełny dostęp
- Modify – Modyfikacja
- Read & Execute – Odczyt i Uruchamianie
- List Folder Content – Wyświetl zawartość katalogu
- Read – Odczyt
- Write - Zapis

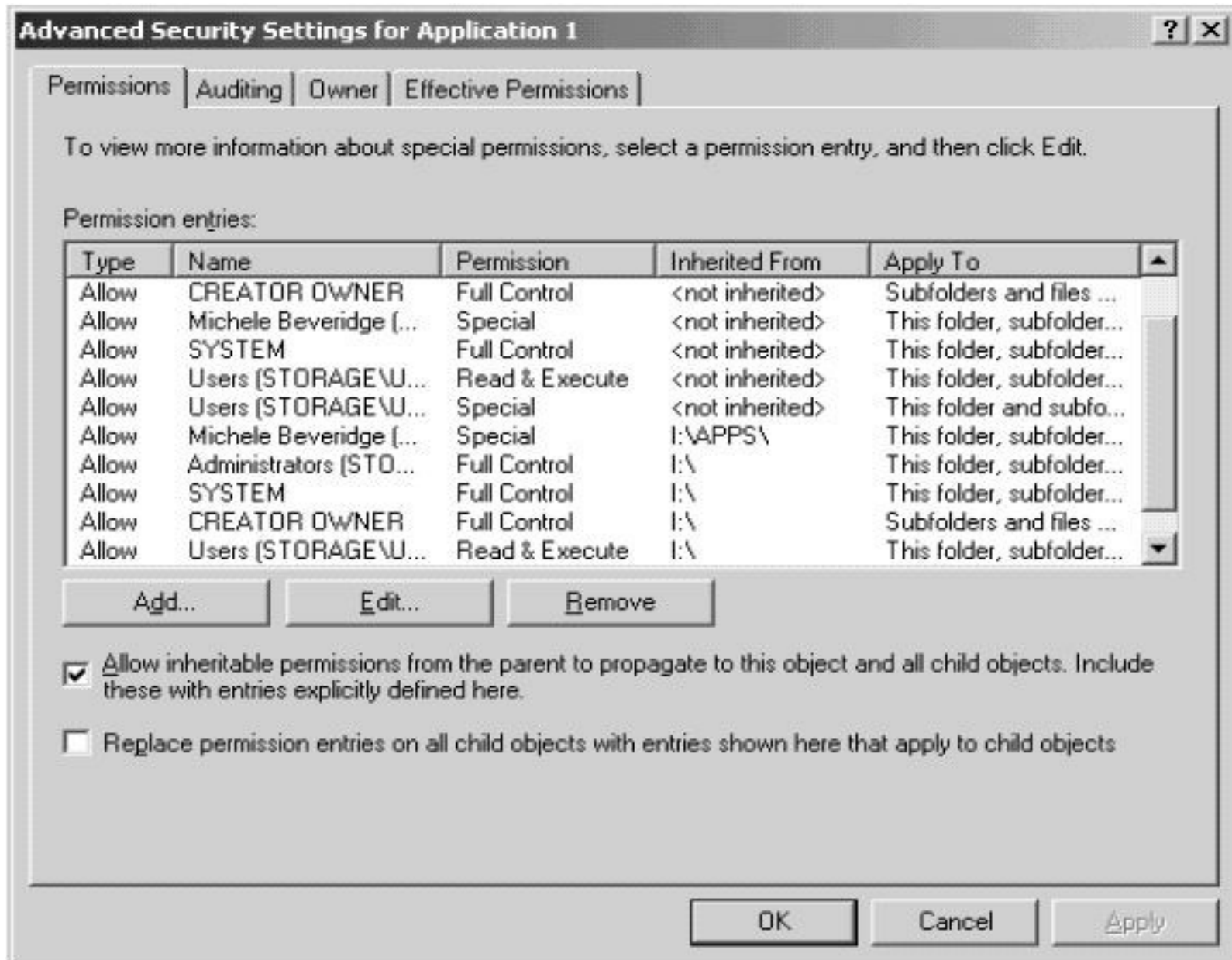
Atomowe uprawnienia NTFS

ATOMIC	WRITE	READ	LIST FOLDER CONTENTS	READ AND EXECUTE	MODIFY	FULL CONTROL
Traverse Folder/ Execute File			X	X	X	X
List Folder/Read Data		X	X	X	X	X
Read Attributes		X	X	X	X	X
Read Extended Attributes		X	X	X	X	X
Create Files/Write Data	X				X	X
Create Folders/ Append Data	X				X	X
Write Attributes	X				X	X
Write Extended Attributes	X				X	X
Delete Subfolders and Files						X
Delete					X	X
Read Permissions	X	X	X	X	X	X
Change Permissions						X
Take Ownership						X

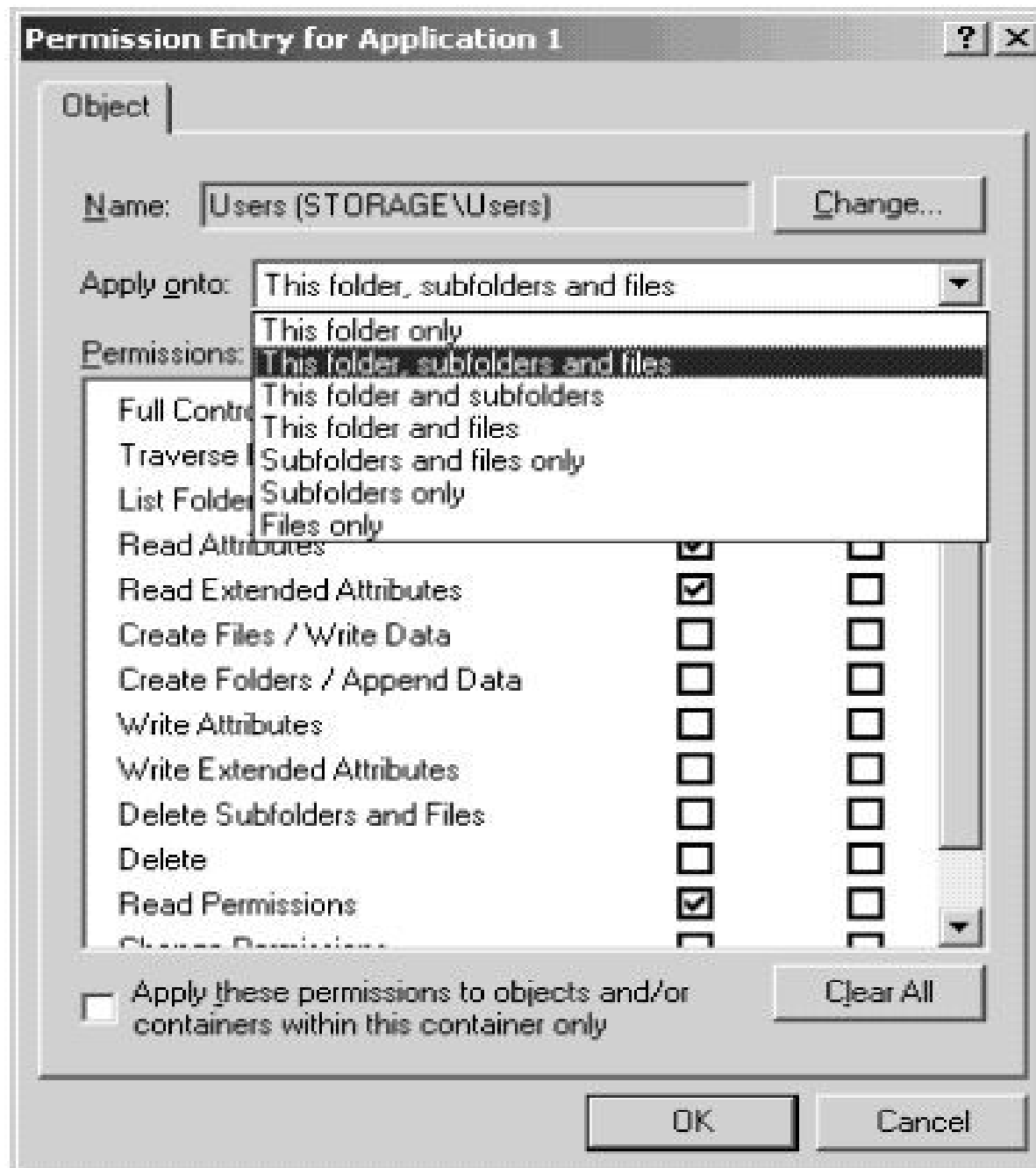

Dziedziczenie uprawnień

Inherited Permissions

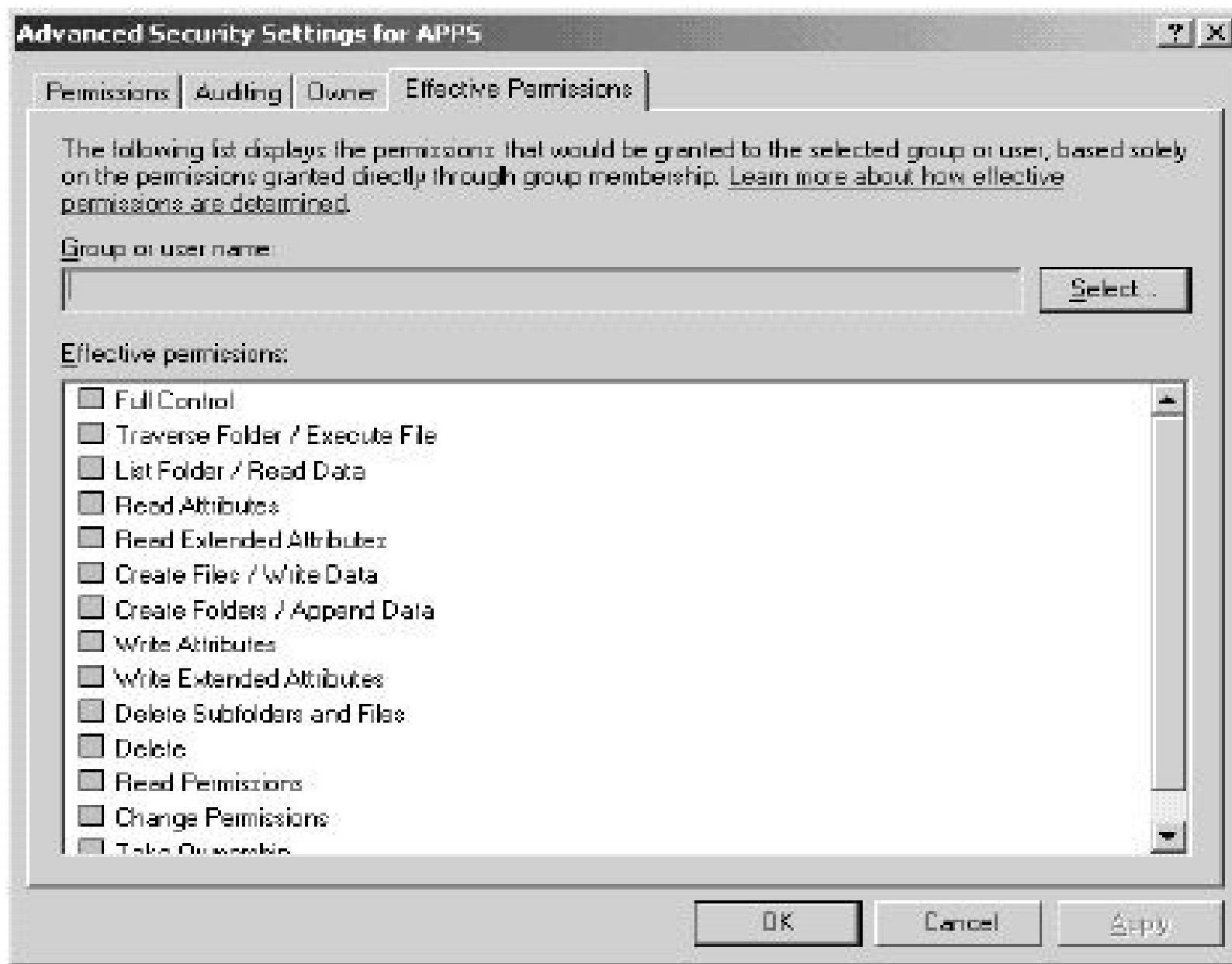

Uprawnienia dziedziczone c.d.

Uprawnienia efektywne

Effective Permissions

Własność

Ownership

- Każdy obiekt posiada właściciela
- Właściciel zawsze może zmienić uprawnienia
- Administrator zawsze może przejąć obiekt na własność

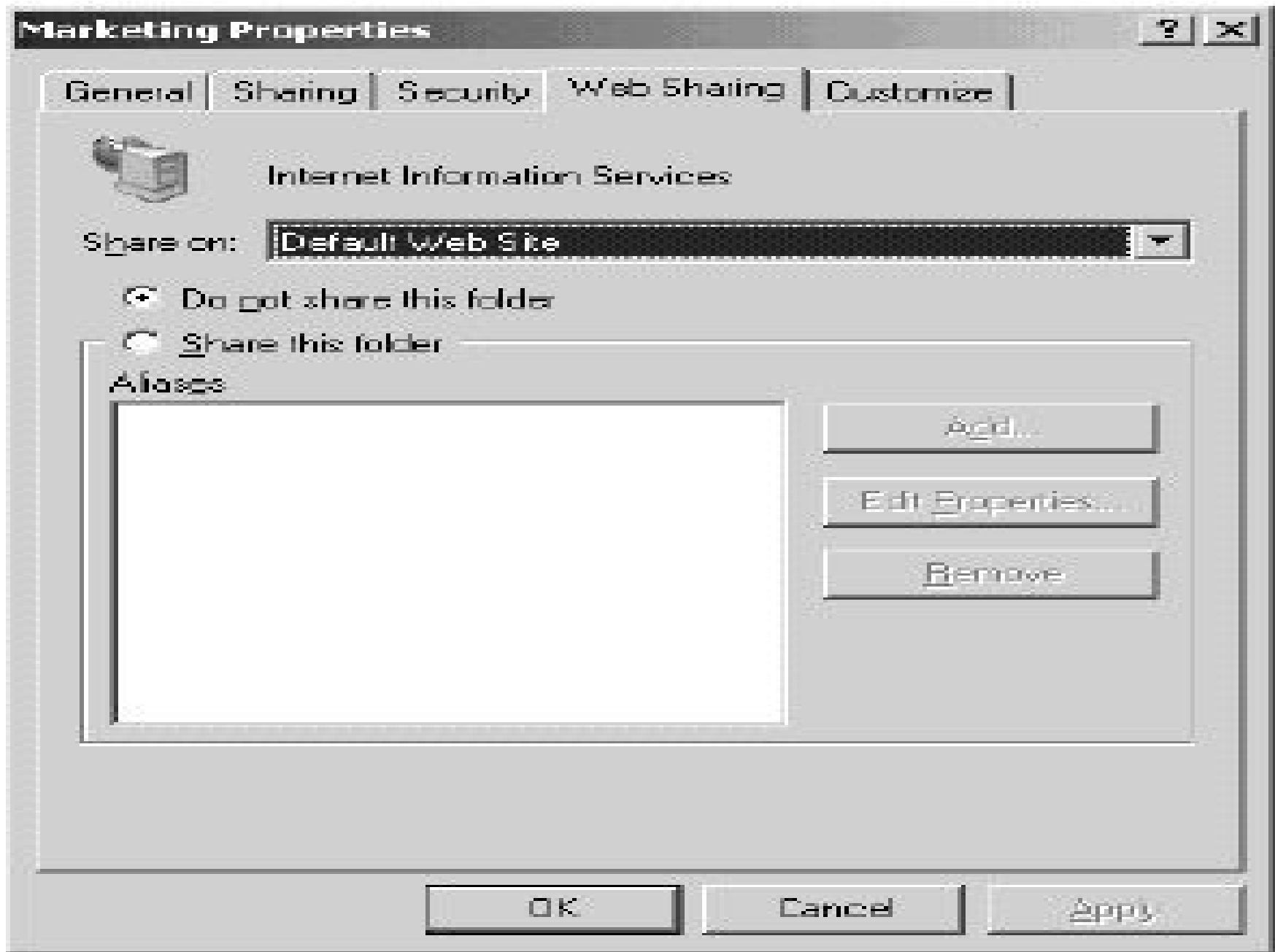
Udziały administracyjne

- C\$, d\$, ...
- ADMIN\$
- PRINT\$
- IPC\$
- REPL\$
- NETLOGON
- Uprawnienia do wszystkich udziałów administracyjnych są takie same,
- Są odtwarzane po restarcie systemu

DFS Distributed File System

- Pojedynczy udział, poprzez który osiąga się wszystkie udostępniane pliki
- Lista “wszystkich” udziałów
- Oszczędność liter do mapowania dysków
- Użytkownicy nie zauważą fizycznej zmiany położenia plików
- Wygoda dla użytkowników
- Udziały tylko z systemów Windows

Web Sharing

Offline Files

Client-Side Caching

- Przyspiesza dostęp do plików w sieci
- Otwierane pliki z sieci są automatycznie kopiowane do katalogu *OfflineFiles*
- W przypadku zapisu plik jest zawsze zapisywany w lokalizacji sieciowej
- Przy każdym dostępie sprawdzane jest czy w plik w sieci nie jest nowszy
- Ścieżkę do pliku w sieci należy podawać w postaci UNC
- Dotyczy tylko serwerów SMB (Samba=Windows)